

de feleségem és én Pósfayt erre megfelelőnek találtuk, és ezt a választásomat bizonyára Te is helybenhagyod. Nagy Györggyel² kapcsolatban természetesen elfogadtam a Te érvelésedet. Egyetlen pontban tértem el a tanácsodtól, de ez bizalmi kérdés számomra. Ugyanis Te Erőst mint második beosztottat kitűnőnek talárod, de első beosztottnak nem. Ha mégis Erőst kérem első beosztottnak, ez azért van, mert egyrészt százszázalékosan megbízom benne, másrészt mert mint már említettem, a teljhatalmú irányítást teljesen a magam számára tartom fenn. Tehát nála nem olyan nagy baj, ha valamivel alárendeltebb szerepet is játszik, viszont szükségem van arra, hogy egy igaz, becsületes embert tudjak magam mellett.

Remélem, hogy egészséges vagy, és a választási izgalmak nem ártottak meg neked. Ismételen köszönöm jótanácsaidat, és
meleg barátsággal üdvözöl

Károlyi Mihály

Legközelebb írok részletesen párizsi benyomásaimról. Reményilem, h. egészségileg jól vagy. Vigyázz és kíméld magadat. Ez kötelesség és egy jó barát „parancsa”.

K.³

PIL 939. f. 28. ó. e. (eredeti)

¹ Amennyire a fennmaradt iratokból kideríthető, Szakasits György tevékenysége nem tette indokolttá, hogy Károlyi ilyen különös módon próbáljon szabadulni tőle. Nem intrikált Károlyi ellen, munkáját szorgalmasan el látta, s így csak arról lehet szó, Károlyi félt, hogy őt magát csak reprezentatív figurának tartják, aki mellett a valóságban Szakasits, a miniszterelnök-helyettes fia viszi az ügyeket. Később különösebb konfliktus nem volt köztük.

² Nagy György tanácsos 1946-ban került a KÜM és a párizsi követség állományába, 1949 elején elhagyta állomáshelyét.

³ Az aláírás utáni sorok Károlyi kézírásával.

309. KÁROLYI MIHÁLY MIHÁLYFI ERNŐHÖZ

(Párizs. 1947. augusztus 26.)

Kedves Mihályffy¹

Legutóbbi találkozásunkkor megállapodtunk abban, hogy párizsi missziómat megkezdtem anélkül, hogy a követség tagjainak végleges kiválasztását Veled még Budapesten elintézném. Az volt ugyanis a feltevésem - és ez a feltevés helyesnek is bizonyult -, hogy csak a helyszínen a helyzet tökéletes ismeretében közölhetem munkatársaim összeállítására és beosztására vonatkozó kívánságaimat és elgondolásaimat. Miután Párizsban több napon át behatóan tanulmányoztam a helyzetet, és itt mind a magyar, mind a francia körökkel ismételt érintkezésbe kerültem, módom van közölni végleges elgondolásaimat, melyeket, remélem, a külügyminisztérium el is fogad majd, annál is inkább, minthogy az egyedüli szempont, amely vezetett, az volt, hogy missziómat: a magyar demokrácia presztízsének és a magyar nép érdekeinek megvédését minél tökéletesebben teljesítsem.

A követségi ügymenet tanulmányozása közben mindenekelőtt arra a felismerésre kellett jutnom, hogy Havas Endrét, akit mint bizalmasomat, magántitkári minőségben hoztam magammal, a jelen jogi helyzetben nem tudom úgy felhasználni, ahogy azt gondoltam és ahogy az feltétlenül szükséges, hogy ti. Havas segítségemre legyen a követség legbizalmasabb ügyeinek intézésében is. A szabályzatok értelmében ugyanis a követségi ügyek intézésébe csak azt lehet bevonni, aki legalábbis ideiglenes szerződés alapján

a külügyminisztérium státusába tartozik és a köztisztviselői fogadalmat letette. Éppen ezért nagyon kérlek, hogy Havast, aki a Magyar Központi Híradó Rt.-től fizetés nélkül szabadságot kapott, a külügyminisztérium egyelőre 4 hónapra szerződtesse és titkári minőségben ossza be a párizsi követség személyzetébe. Úgy tudom, erre van mód és számos precedens. A későbbieket majd meglátjuk, és a Magyar Központi Híradó Rt.-vel a legtökéletesebb egyetértésben fogjuk megoldani.

Azt hiszem, meg fogod érteni, ha fontosnak tartom, hogy elgondolásaim többi munkatársaim kiválasztásánál is tekintetbe vétnének. Éppen ezért kérem, hogy Pósfay tanácsos, valamint Szabó Zoltán - az utóbbi kultúrattachéi minőségben - minél előbb Párizsba küldessenek.

Az elsőt mint második tanácsost elsősorban technikai, reprezentatív minőségben kívánám felhasználni, és politikai szerepe nemigen volna. Mindkettőt alkalmam volt ott-hon közelebből megismerni, és őket tartom legalkalmasabbaknak arra, hogy egyrészt a párizsi diplomáciai körökkel, másrészt a párizsi tudományos és művészeti körökkel való kapcsolatokat kiépitsek.

A mai helyzetben magyar szempontból a legfontosabb feladat a sajtó megfelelő tájékoztatása és az ellenünk irányuló sajtópropaganda ellensúlyozása. Örömmel hallom, hogy a tájékoztatási iroda felállításának terve döntő stádiumba jutott. Azonban szükségünk van egy tehetséges sajtóattachéra is. Ez az oka annak, hogy a lehetőség szerint Fejtő Ferencet szeretném a sajtóelőadói poszton látni a párizsi követségen. Mind Fejtőt, mind Gyomait alkalmam volt megismerni, és meg vagyok győződve arról, hogy ez a 2 ember a legalkalmasabb arra, hogy fenti célunkat megvalósítsuk. De Gyomai sokkal megfelelőbb a sajtótájékoztatási iroda élén, ahol Fejtővel való teljes egyetértésben dolgozhatna, az én irányításom mellett. Mindenképpen szeretném mindkét kitűnő magyar újságíró egész munkaerjét az általam Párizsban képviselt ügy szolgálatába állítani.

Eszerint a következőképpen szeretném a követség összeállítását:

Első tanácsos Erős János legyen, aki ebben a minőségében állandó helyettesem lenne. A második tanácsos: Pósfay László. Kultúrattaché: Szabó Zoltán. Sajtóattaché: lehetőleg Fejtő Ferenc. I. titkár Mile Ferenc, II-ik titkár egy általad belátásod szerint kiküldendő külügyi tisztviselő, akivel kapcsolatban csak az a kérésem, hogy feltétlenül szociális érzésű, megbízható demokrata legyen. Havas ügyét mint mondtam, később fogom végleg rendezni; esetleg mint magántitkár és különleges követségi titkár szerepelhetne.²

Ami a kisebb állásokat illeti, ezekre nézve később tennék javaslatot, amennyiben úgy tapasztalnám, hogy egyes tisztviselőket politikai megbízhatóságuk vagy szakszerűség szempontjából jobb lenne leváltani.

Külön kérdés Szakasis György tanácsos úr problémája. Örömmel közölhetem, hogy megállapításom szerint az interregnum ideje alatt mint ügyvivő az ügyeket feddhetetlenül és sikeresen intézte. Elovastam hazaküldött jelentéseit, amelyek kitűnő politikai érzékről tesznek tanúságot. Az én megérkezésemmel ideiglenes ügyvivői szerepe megszűnt, és ismét a spanyol köztársasági kormány mellett képviseli országunkat. Nézetem szerint ez a terrénum - legalábbis egyelőre - nem ad elegendő lehetőséget neki arra, hogy politikai, szervezői és egyéb képességeit megfelelően érvényre juttathassa. Miután én teljhatalmúlag kívánom irányítani a követséget, mellettem csupán alárendelt szerep juthatna neki. Természetesen ha megtartaná a spanyol köztársasági kormánynál akkreditált ügyvivői állását, esetről esetre kikérném a tanácsát a francia ügyekben is, de hivatalosan nem tartozhatna a párizsi követséghez. Éppen ezért a vele való beszélgetés alapján arra a meggyőződésre jutottam, hogy a right man on the right place elve alapján neki olyan szerepet kellene juttatni, ahol a legjobban szolgálhatná az új magyar demokrácia ügyét. Elgondolásomhoz hozzájárult a Vámbéry Rusztemmel itt-tartózkodása alatt

folytatott beszélgetésem is. Kétségtelen, hogy a nagyszámú amerikai magyarság ki van szolgáltatva a reakciónak, és ez ellen eddig alig történt valami. Mint első beosztott Vámbéry Rusztem professzor mellé kerülhetne, ahol kezébe vehetné az amerikai magyarság demokratikus átnevelésének és megnyerésének ügyét. Állandó tartózkodási helye nem is Washington volna, mert hiszen állandóan látogatnia kellene az Egyesült Államok magyarlakta városait és településeit. Mint szociáldemokrata, politikai érzékével, lendületével, szervező- és szónoki képességével mintegy predesztinálva van erre a szerepre. Hogy semmi félreértés ne merülhessen fel, hangsúlyozni kívánom, hogy én csupán azért nem kértem az első beosztott szerepének vállalására, mert valóban itt kizárólagos joggal szeretném irányítani Magyarország franciaországi képviseletét, és meggyőződésem, hogy két és fél hónapos vezetés után Szakasits tanácsos úrnak valóban nem felelne meg egy lényegében alárendelt szerep. Itt saját magamnak kell bizonyos taktikai lépéseket megtennem, és ezeknek keresztülvitelét nem bízhatom senki másra.³

Remélem, hogy egyetértés fenti javaslataimmal, amelyeket az ügyek megvizsgálása és a személyek alapos megismerése után tettem, és céloom az, hogy misziómat, melyet a külügyminisztériummal teljes harmóniában akarok betölteni, minél sikeresebben végzhessem el. A fenti javaslatom kapcsán magánlevelet intéztem Vámbéry Rusztemhoz, Böhm Vilmoshoz és Bolgár Elekhez.⁴ Nagyon örülnék, ha levelemre minél hamarabb végleges választ kaphatnék. Egyelőre is köszönve fáradozásodat, és
vagyok szívélyes üdvözlettel

MOL XIX-J-30-a 22. doboz (fogalmazvány)

¹ Károlyi Mihályfi Ernő és Gyöngyösi János nevét következetesen -ffy és -sy végződéssel írta.

² Nem ismerjük Mihályfi vagy utóda esetleges írásos választát. Károlyi javaslatait nagyrészt elfogadták. Erős maradt első beosztott, de Pósfayra nem volt szükség, miután Havas - akiben a külügy irányítói jobban bíztak, mint Károlyi gondolta volna - lett a második beosztott tanácsos. Szabó Zoltán kultúrattasé lett, Gyomai és Fejtő beosztását a kérthez képest megcserélték, talán azért is, mert Fejtő nem vállalta a diplomata státussal járó kötelességeket.

³ Károlyinak nem voltak személyes kifogásai Szakasits György ellen, egyszerűen félt attól, amint le is írja, hogy a miniszterelnök-helyettes fia személyében politikai ellenőre legyen. Ezt a kívánását nem teljesítették, nyilván Szakasits Párizsban akart maradni, de ezután kizárólag a spanyol, majd később még latin-amerikai ügyekkel foglalkozott, nem folyt be a követség ügyeibe, csupán helyettesítette a Párizsból gyakran távol levő Károlyit, amikor őt bízták meg ezzel. Viszonyuk a továbbiakban teljesen korrektnek tűnik.

⁴ Vagyis a washingtoni, stockholmi és londoni követhoz. A Böhmhöz írt levelet 308. sz. alatt közöljük, a Bolgárhoz és Vámbéryhez a írt levelet nem ismerjük.

310. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA A MAGYAR KÜLÜGYMINISZTERIUMHOZ

(Párizs, 1947. augusztus 28.)

Megbízólevelem átadása augusztus 27-én megtörtént. Köztársasági elnök szívélyes hangú beszélgetésben hangoztatta:

Emlékezetében van közös szereplésünk a két háború között.

Magyar-francia barátság ezeréves, ha voltak legutóbb zavaró felhők, ezeket segítséggel el fogjuk tűntetni, ezt erősen hangsúlyozta, barátságot továbbra is sikerrel fogjuk kiépíteni, elsősorban kulturális téren.

Augusztus 26-án meglátogattam Bidault helyettesét, Teitgent, beszélgetés szívélyes volt, felhívta figyelmemet Sorbonne-on magyar tanszék felállításának aktualitására.

Látogatásaimat folytatom.¹

KÜM irattára. Párizsi táviratok (eredeti tisztázat)